

דבר חודש בחודשו

מתורתו של הגאון הגדול רבי יואל שורף שליט"א
רו"מ ישיבת דבר ירושלים ומרבני שכונת מעלות דפנה

גליון 2
סיון תשע"ח

~ דבר מורינו הרב שליט"א ~ מאורעות התקופה בראי התורה

~ דבר המערכת ~

אנו מודים לבורא העולם שאנו זוכים לראות המשך למה שזכינו להוציא לאור מדברי רבנו שעוסקים בכל מיני עניינים שעומדים ברום עולם ולא בכל דבר זכינו לדעת תורה במיוחד במאורעות היום היום, ורבנו משלים זאת. העלון הנוכחי עוסק בנושא ששורר בו בלכול ורבנו מבהיר צורה ברורה את הדעה הנכונה. וכיוון שהנושא רחב מיני ים הרחבנו יותר בעניין זה ואי"ה בגיליון הבא יחזרו כל המדורים שחסרו בגיליון הנוכחי. המערכת תשמח לקבל תגובות ודברים שיראו לה ראויים לפרסום יזכו לעלות בגיליונות הבאים אי"ה.

בברכה,

המערכת

למה רבנו אומר תחנון ביום העצמאות ויום ירושלים בעש"ק תז"מ עמד רבנו לשאת את דרשתו על פרשת השבוע באחד מבתי הכנסת של השכונה, הפעם היה זה בית כנסת שמקפיד לא לומר תחנון בימים אלה. רבנו נשאל על ידי הגבאי: האם רבנו אומר תחנון ביום העצמאות? ורבנו ענה כן, והלה תמה, ועוד אחד מהמתפללים שם, הגיש לרבנו חוברת ובה מובאר מדוע יש לומר הלל על פי דברי הגמרא (פסחים קי"ח א') גביאים שבישראל תקנו שעל כל צרה שלא תבוא על ישראל לכשיגאלו ממנה יאמרו הלל! אמנם רבנו שקל אולי די לומר שחובתנו לעשות ככל אשר יורח והחזון איש הרי אמר תחנון ביום זה. אבל הגיע למסקנה שכדי לשכנע צריך להסביר.

בעקבות כך מצא רבנו לנכון, לשנות את הדרשה שהכין, ולבאר להם את דעתו דעת תורה בנושא חשוב זה, וכיוון שדבריו באותה הזדמנות, עשו רושם גדול על השומעים. הבאנו בגיליון זה את דרשתו, לקטנו דברים כפי שישנם בכתביו או שנאמרו במקום אחר. והוספנו אותם לדרשתו העיקרית של אותה שבת. והקדים ואמר אז רבנו: אני אומר תחנון בימים אלה, לא בגלל שאני אדיש למעשים הגדולים שהתרחשו. בדיוק להפך, דווקא מתוך הבנת משמעות גודל חשיבות העניינים, אני אומר תחנון! והוסיף להקדמת דבריו ואמר: אני לא ציוני זו, לכן אני לא גורס כמוהם שזו אתחלתא דגאולה, אלא זה עוד יותר זו הגאולה עצמה.

כי חז"ל אמרו (סנהד' צ"ח א'): כאשר ארץ ישראל תיתן פריה, אין לך קץ מגולה מזה! וב"ה הארץ היום, היא ממש זבת חלב ודבש. הפרות שהובאו מהולנד, הן מניבות בארץ שיא עולמי של חלב.

עצי התמר [שהוא הדבש האמור בתורה] שהובאו מעירק [כי בחורבן הארץ לא נשאר אפילו לא עץ תמר אחד] מניבים פירות בכמות ואיכות שאין דומה להם. ועוד,

דברי רבי עקיבא (בסוף מסכת מכות) קבעו אף הם כך. שציפה רבי עקיבא לראות מתוך החורבן, את קיום נבואת זכריה "עוד ישבו זקנים וזקנות בחוצות ירושלים, איש משענתו בידי מרוב ימים" [ואכן לפני מספר שנים, עשו בבית הנשיא בירושלים, מפגש של זקנים שכבר חגגו מזה שנה. מכל הארץ הגיעו מאתיים ומירושלים לבד ארבע מאות!] וכתוב בנבואה גם "איש משענתו בידי" [היינו שיהיו כלי עזר לזקנים ולכן יזכו להימצא בחוץ ולא יישארו כלואים בביתם! ומוסד יד שרה שבירושלים, דואג לזקני כל הארץ].

עוד בנבואה היא "ורחובות ירושלים ימלאו ילדים וילדות משחקים ברחובותיה" [זכינו וירושלים בימינו היא הגדולה מכל ערי העולם במספר הילדים שלומדים [בחינוך תורני]. ועוד, הילדים משחקים ברחובות ללא פחד, דבר שאינו מצוי בעולם, שנערים ואף נערות חוזרים הביתה בלילה מחתונה של חבר או חברה ללא ליזוי הורים ברכב, אלא ברגל או באוטובוס עירוני. ואף בעיר העתיקה הילדים שם משחקים ברחובות. ואם כן גדלה השאלה למה אינו שמח והרי על כך אמרו לו שאר חכמי ישראל עקיבא נחמתנו!

ואז אמר רבנו: אשאל את הנוכחים לדעתם על מקרה זה: אדם עני מרוד שסבל קשות מעניותו, יום אחד זכה להתפלל מכל הלב, והרגיש כי אכן תפילתו התקבלה. ומיד בהיותו בטוח בישועתו, הלך לביתו מפעל הפיס לקנות כרטיס הגרלה בביטחון מלא שיזכה. בהגיעו לביתו, בעל הביתן הושיט לו כרטיס, והוא הסתכל על המספרים והחזיר אותו, המוכר הגיש לו כרטיס אחר והוא התלהב ממונו בביטחון שיזכה, ואכן הכרטיס זכה במאה אלף שקל, אותו זכה היה מאושר ובא לבשר למוכר, כמה הוא צדק שבחר בכרטיס הזה. אמר לו המוכר: אבל אותו כרטיס שהחזרת לי, דווקא הוא זכה בזכייה הגדולה בחמישים מיליון שקל. שאל רבנו: מה דעתכם האם הוא נשאר בשמחתו, או התעצב? ענו מהקהל: הוא התעצב!.

~ דבר מורינו הרב שליט"א ~

מאורעות התקופה בראי התורה

המשך - אז פירט רבנו ארבע מאורעות שהיו זמני גאולה והחמצו. והסביר: נכון שקרו הרבה דברים גדולים לעם ישראל שבגללם אנו בארץ ועולם התורה מרכזו בארץ ופורח שלא זכורה כמותה, אבל לא זכינו והפסדנו את הזכויות הגדולות ביותר - את המשיח! וכאן פירט רבנו אותם:

א. **י"ז חשוון תרע"ח** הצהרת בלפור [שהיא בגימטריה 1018 הדומה לגימ' של המילים "עלות השחר" שהמלאך שנאבק עם יעקב אבינו כל הלילה והלילה הוא סמל לגלות. בעלות השחר הוא ביקש מיעקב אבינו שישחר אותו. אבל לא הבנו את המשמעות הדבר, רק החפץ חיים כפי עדות בנו ורבה של ירושלים הגה"צ רבי יוסף חיים זוננפלד שקרה ליהודי העולם להבין את גודל השעה.

ב. גם המהפכה הקומוניסטית ששמשה מכשיר לקידום מאורעות אחרית הימים, החלה חמשה ימים אחרי כן, מאניה בשם כוכב השחר! והיא שדחפה באו"ם בשנת תש"ח, את תוכנית החלוקה, וגם עניין זה יש לו רמז בגמרא (יומא דף י'): אין בן דוד בא עד שתתפשט מלכות רומי הרשעה תשע חודשים בעולם שנאמר עד עת יולדה ילדה ויתר אחיו ישובו. רוסיה מכנה עצמה רומי השלישית, והיא באנגלית - השפה הנפוצה ביותר בעולם, מכונה רשה כמו רשע! כי היא הייתה המדינה היחידה בעולם, שבה דיברו נגד הקב"ה. כמו שכתוב בתהילים ב' "למה רגשו גויים ולאומים יהגו ריק יתייצבו מלכי ארץ ולאומים נוסדו יחדיו על ה' ועל משיחו" והגמרא (ברכות) מבארת, שבזמן מלחמת גוג ומגוג הם יעמדו נגד הקב"ה, כמו שעשו ברוסיה שרדיו מוסקבה היה מדבר חירוף וגידוף כלפי מעלה עפ"ל. ובבתי הספר היו שיעורי כפירה. והרשעות שלהם התפשטה בעולם יותר מכל השפעה חברתית או דתית. ותשע חודשים הם סמל להריון של גאולת ישראל שהחלה אז.

ג. **1 אייר תר"פ** החלטת כובשי הארץ בסן רמו שבאיטליה לעשות בית לאומי ליהודים בארץ, ובעקבות ההחלטה בסן רמו להקים בית לאומי ליהודים בארץ. כתב בעל האור שמוח: שאחר הסכמות האומות לתת לנו להקים בית לאומי בארץ, ואף התחייבו לסייע לנו, בטלו שלוש השבועות וחזר דין ישוב. הארץ.

המילים סן רמו עם 2 הכולל הן בגימ' משיח, "סן רמו באיטליה" הן בגימ' הדומה לגימטריה של המילים משיח בן דוד. כי איטליה היא רומי והיא החריכה והגלתה אותנו, לכן שם צריך להראות סימני גאולה. תאריך שלישי הוא י"ז בכסלו התש"ח בו הוחלט באו"ם על זכות עם ישראל בחלק מארצו ולפי הרמב"ן בפירושו לשיר השירים פרק ח' שכתב שהמשיח יקבל את רשות האומות, כמו שגם שיבת ציון בבית שני מכורש המלך וכן לא יצאו ממצרים ללא רשות פרעה, הרי זה סימני אחרית הימים.

ד. **ה' אייר התש"ח**, שהוא ביום כ' לספירת העומר, שלפי הגר"א הוא זמן גאולה, הוכרזה המדינה. והמקובלים אמרו ששנת תש"ח היא השנה שבא צריך לבוא המשיח כי המילה אדם היא נוטריקון א'דס הראשון ד'וד מ'שיח ובין אדם לדוד היו 2854 שנה וכאשר עברו עוד 2854 שנה היא שנת התש"ח. 1

והנה גרשנו את המשיח פעמיים באותה שנה! האחת במקום י"ז כסלו נהיה כ"ט בנומבר - יצור כלאיים, תאריך לועזי שרצו לתת לו גם סממן יהודי שבמקום 29 שינו לכ"ט. ואכן ההשגחה העליונה, סובבה, שסמל המדינה שלקוח מנקשת טיטוס שהוא שער הניצחון על עם ישראל, שהמנורה השבויה, היא מובלטת שם באופן מיוחד, ולקיימת להיות סמל המדינה היא סמל, כאילו המנורה השבויה הוחזרה הביתה.

והנה אכן הוא סמל שדומה למהות המדינה, שגם היא חלק יהודי שהורכב על בסיס גויי, כי המנורה בקשת טיטוס החלק העליון שלה היא מנורה יהודית, ועל הבסיס שלה ישנם אלילים [מנורת החשמונאים של מתתיהו האחרון, נמצאת חקוקה על המטבע של עשר אגורות והבסיס שונה לחלוטין]

הדבר השני שקרה באותה שנה והוא חמור ביותר שבמגילת העצמאות לא הרשו שיופיע שמו של הקב"ה.

כך גם קרה אחר מלחמת ששת הימים שהגר"א אמר שמו"ב לספירה כ"ז אייר הוא זמן גאולה והכל ראו והכירו בניסים הגדולים שהיו. ובשנת תשכ"ח שוב היה זמן גאולה חשוב ביותר כמו שכתב החיד"א על פי שאמרו רבותינו על הפסוק השני בתורה "והארץ הייתה תוהו ובוואו וגו' שזה אמור על המלכויות ששעבדו את ישראל "ורוח אלוקים מרחפת על פני המים" זה רוחו של המשיח, "על המים" זה התשובה, וכתב החיד"א כיוון שהמילה מרחפת היא בגימ' תשכ"ח, אז היא שנה של ביאת המשיח. והנה במקום לשוב בתשובה בגלל הניסים שהיו. כתבו ספר כפירה, של כוחי ועוצם ידי בשם "אתה עשית זאת" עפ"ל ר"ל ועשו סיסמה "ישראל בטח בצה"ל ועל כך באה מלחמת יום כיפור עם המחדל הגדול של צה"ל להראות שרק הקב"ה הוא המציל את עמו.

לכן אמר רבנו: לא משום שעיוורים אנחנו ולא רואים את מעשי ה' אנחנו לא שמחים עמו, אלא דווקא בגלל שאנו יודעים את גודל השעות שהיו והחמצנו אותם שעל זה באמר (ברכות ג' א'): "שלוש משמרות היו הלילה ועל כל משמר ומשמר יושב הקב"ה ושואג כארי ואומר אוי לבנים שבעונותיהם החרבתי את ביתי שרפתי את היכלי והגליתים לבין אומות העולם", הלילה היא הגלות, והיא לא נקשה אחת משמרות- משמרות והיו בה זמנים של אפשרות לגאולה, וכיוון שלא חזרנו בתשובה ולא הבאנו את המשיח באותן הזדמנויות, הקב"ה כביכול שואג על כך, ואם כן, ברור מדוע הימים הגדולים שהוזכרו, במקום שיהיו ימי שמחה, הם ימים מעציבים, למה החמצנו אותם ולא עשינו את המוטל עלינו לתקן עולם במלכות ה'.

~ פינת ההלכה ~

האם אנו חייבים לעשות תשובה על מדורות ל"ג בעומר שעשינו בילדותנו?

הכותרת, וודאי תתמיה את הקורא, אבל המציאות העגומה שבכל שנה למעלה מאלפיים איש בארץ מתים כתוצאה מזיהום אוויר מחייבת אותנו לעצור ולחשוב: שהרי בילדותנו, התלהבנו מאד להגדיל את המדורות אספנו כל מיני חומרים מזיקים כמו גלגלי רכב מוצרי פלסטיק ושמנו אותם בתוך האש, וגם עצם המדורה מוסיפה לזיהום האוויר. במיוחד ראויה לגנאי התחרות של מדורה ליד מדורה באותו מקום.

ואף שרוב הדברים נעשו לפני שהגענו למצוות אבל כתוב בשולחן ערוך אורח (חיים סי' שמ"ג): "וקטן שהכה את אביו, או עבר שאר עברות, אף על פי שאינו צריך לעשות תשובה כשיגדיל, מכל מקום טוב לו שיקבל על עצמו איזה דבר לתשובה ולכפרה, אף על פי שעבר קודם שנעשה בר עונשים. ורבי אלימלך מליזניסק עשה תשובה על מה שהיכה את אמו בשעה שינק ממנה. מסתבר גם, שרבים מאתנו היו אוספים גם אחר גיל הבר מצווה

זיהמנו על ידי המדורות וקוטרא [=עשן בארמית] אין מועיל לו טענה חזקה ובמיוחד אם חלילה התקצר חיי אדם בגלל אתם מדורות והרי לגבי שותפות בקיצור חיי אדם, החמירו מאד הפוסקים בחיוב התשובה, ונתנו הפוסקים תיקנו תשובה, אפילו אם רק ביקש אדם מחברו, שיעשה לו טובה וייסע עם רכבו ויביא לו איזה דבר, ובדרך אירעה לשליח תאונה ונהרג השליח, השולח חייב בכפרה כמו שדוד נענש על מות נוב עיר הכהנים בגלל שאול הרג אותם בגללו שסיפקו לדוד לחם.

וזכה כלל ישראל לעשות בימים אלה סיום על סדר נזיקין בודאי יש בזה קצת תיקון אבל אין זה די אולי התשובה שאנו חייבים בה: א. לדאוג שהמדורות יהיו משותפות ולא יעשו כמה מדורות באותו מקום. ולדאוג שלא יזרקו שם דברים המזהמים את האוויר.

וכמו כן נקפיד לשים וכן נחנך לשים מה שניתן במכלי המחזור ובמדורת שריפת החמץ לא נזרוק שום חומר מזהם, גם לא את נרתיק הלולב אלא נוציא את המינים ואת הנרתיק נחזיר עמנו.

במדורות ל"ג בעומר ראוי לאמץ את השיטה להדליק צמר גפן בתוך חבית הטבול בשמן. ולא מעצים וכל שכן לא גומי ופלסטיק. ומסתבר שמי שרוצה כפרה גמורה למעשי הילדות שלו בכלל הכפרה להרים כל בקבוקים הנמצאים ברחוב, ולהובילם למיכלי האיסוף, ועל ידי כך יזכו למצווה נוספת והיא כיבוד ארץ ישראל כמו שעשו אמוראים שדאגו לכבוד הארץ, והיו מפנים מכשול מדרכי הארץ (סוף כתובות).

כשהרכב מזהם נדאג מהר לתקנו. למעט בשימוש בכלים חד פעמיים כשאפשר יש לחזור ולהשתמש בהם שוב. וכבר בעולם החלו להנהיג שקי קניות שמשתמשים בהם כל הזמן, כדי למעט את השימוש שקיות חד פעמיות,

אמנם, מדורות בכלל אין לאסור, משום שעל דברים שדרך בני אדם לעשותם נאמר: "שומר פתאים ה' (שבת קכ"ט ב)

המשך מעמוד קודם- וכמו שכתב הגה"צ ר' שלמה וולכה בספרו בין ששת לעשור בשם הגרי"ז סולוביצ'יק שבשנת תש"ח היה חיך אלוקי שהוחמץ. ועל כך אנו מצירים באותם ימים, וגם מודים על מה שכן קרה שעם ישראל מתקבץ בארץ, ועולם התורה כאן פורח מאד כ"י. אבל לא בשמחה מלאה, כמו במשל שהובא למעלה: מודה על הזכייה במאה אלף שקל ומוצר על החמצת חמישים המיליון.

תפילתנו, שבזכה השנה להבין את הקריאה האלוקית, להביא את המשיח, שנאמר "בשוב השם את שיבת ציון היינו כחולמים". ושאל חוני המעגל: האם יתכן לישון שבעים שנה? והראו לו מושמים שהדבר יתכן! והירושלמי מבאר, שזה אמור על שבעים שנות הגלות מבית ראשון לבית השני, ונראה שזה גם אמור עלינו, לכן היו השנה שני מאורעות לעורר אותנו לחזור בתשובה שלמה כדי להביא את המשיח; האחד: הצהרת טרנס על ירושלים, שהייתה מיד אחר יום השנה השבעים להכרזת המדינה באו"ם.

והשני הוא החיכוך עם אירן בסוריה [בסוף חודש ניסן] כאשר רוסיה בתווך. שעל כך ישנה מסורת מהגר"א: שכשהרוסים יעברו את מיצרי הדרדנלים יש ללבוש בגדי שבת ולהמתין למשיח. נשיא רוסיה שמו וולדמיר פוטין שהוא בגימ' 451 כמניין הגימ' של המילה תהום שהיא המלכות האחרונה המשעבדת את ישראל לפי המדרש המובא למעלה.

ועוד דבר הראוי לתשומת לב אוניית המלחמה של ארצות הברית החונה מול סוריה היא נושאת המטוסים בשם הרי טרומן הנשי שעזר לבניין המדינה והגימ' של שמו היא שווה לכרש כורש בכתיב חסר כמו שכתוב בתנ"ך. וכנראה שנתונה יצאה ההתקפה על סוריה בשבת האחרונה לפני ה' אייר.

ועל החיכוך עם אירן נאמר ילקוט שמעוני (ישעיה ס') שבשנה שמושיח בא מלך פרס מותגרה במלך ערב... ויוצא מלך פרס ומחריב את העולם...וישראל מותבהלים...והקב"ה אומר להם: למה אתם מותיראים הגיע שעת גאולתכם."

*המאמר מבוסס על דרשות הרב בשכונת מעלות דפנה.

~ נפלאות הבורא ~

עמוד והתבונן בנפלאות א-ל (איוב ל"ז י"ד).

כתבו תלמידי רבו יונה (ברכות סוף פרק ד') לבאר את מאמר הגמרא (סנה' מ"א): אמר רבי יוחנן: כל

המברך על החודש בזמנו כאילו מקבל פני שכינה... "מפני שהקב"ה אף על פי שאינו נראה לעין, נראה הוא על ידי גבורותיו ונפלאותיו... על ידי מה שמחדש החודשים הוא מתגלה לבני אדם, והוא כאילו קיבל פני שכינה".

וכן כתוב (ישעיה מ'): "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה" והזהר מבאר שהמילים מי ואלה יוצרות יחד את המילה אלוקים. רבי ירוחם משגיח ישיבת מיר בפולין הסביר, מדוע בשמש לא אומרים זאת? וענה: הירח מתחדש לכן שמים לב אליו, לא כן השמש שהשינויים בה לא מורגשים, אין שמים אליה לב. ואכן חובות הלבבות אומר: שעל האדם להרגיל עצמו לראות את הבריאה, כאילו הוא רואה אותה לראשונה אז יתפעל מאד מכל דבר, ולכן אנו מזכירים בברכת יוצר "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית".

ידוע, הסיפור על המלומד אייזיק ניוטון שהיה מאמין גדול באלוקים, שפעם שכב תחת עץ, ומהעץ נפל עליו פרי, במקום לומר לעצמו הרי זה טבעו של עולם, הוא שאל: למה הפרי לא נופל לשמים ורק נופל לארץ, וכך זכה להבין את חוקי הטבע, והגדיר את יסודות המדע

החדשים, כאשר נושא כוח המשיכה הוא נושא מרכזי בו.

בחלל השמים ישנם חורים שחורים! שהם

תוצאה מכוכבים אדירים, שכוח המשיכה שלהם הוא גדול כל כך עד שמושך את האור שלהם פנימה ולכן הם אינם נראים.

בגיליון זה נעמוד על נס נוסף שקיים במים, מלבד נס הקרח שבמקרה שנכתב עליו בגיליון הקודם. כאן גם נכתוב על נס אחר, שקיים בכל רגע, והוא הנר הדולק, על ידי שהפתילה שלו מושכת את השמן כלפי מעלה והוא בוער כל הזמן, וכל כל חומר סופג שמתמלא מים. ואנו נעשה כניוטון ונשאל להיפך, כיצד זה קורה: למה המים נמשכים כלפי מעלה, בשעה שכוח המשיכה של כדור הארץ מושך בכוח עצום כלפי מטה? וזה הוא הנס כדי שהמים יעלו בעצים עד הצמרת, וישנם עצים בעולם שגבוהים 150 מטר ואנשי המדע עדיין נדהמים מגודל הנס שהמים מגיעים עד הצמרת. וזה נעשה על ידי נס הקרוי בעברית נימיות ובלועזית קפילאריות. היינו שכדי שיהיו צמחים בעולם על ידי המים שמגיעים לכל חלקי הצמח, ושהדם יגיע לכל אבר בגוף, וגם לראש הג'ירפה. יצר הבורא תכונה הפוכה מכוח המשיכה, והוא שהמים שהם המרכיב העיקרי בכל נוזל, בצינורות

זעירים, הוא במקום לרדת למטה מטפסים למעלה, כך העולם מתקיים נגד החוק החזק של כוח המשיכה. והרי לפנינו עוד נס שאפשר לראותו בכל רגע.

על המדף

הספר **ציון בית חיינו** שחובר לפני שנים רבות וזכה גם להוצאות על ידי ארגון שופר של הרב אמנון יצחק ושל ליבוביץ-קסט ושוב הודפס על ידי המחבר הספר פותח בציטוט מדברי ההוגה הדעות החרדי רבי משה שנפלד זצ"ל שכתב על האסון הרעיוני שפקד את היהדות כיוון שבינם לבין ציון עמדה הצינונית, ובשני קצות המחנה שגו, היו שזיהו בטעות את הצינונות עם ציון, והיו להפך שהתנגדות לצינונות גרמה להתרחקות מציון. עד שבימינו לא מתביישים גם העיתונים החרדים לפרסם פרסומת על טיולים לחוץ לארץ, דבר שהוא אסור לחלוטין וכמו שכתוב בשולחן ערוך אורח חיים, בדיני חול המועד, (סי' תקל"א ד' ובמשנה ברורה ס"ק ו"ד) שאסור לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ לטייל רק לצורך מצווה מותר

והספר מביא את דברי רבותינו **בחיכות הארץ וחיבתה** מסייע לתקן את החטא של "וימאסו בארץ חמדה" שחטא המרגלים השפיע לדורות כמו שהצביעו על כך גדולי הדורות מובאים חלק מדבריהם בספר.

ספרים חדשים מרבינו

*זקנה ובחרות (מהדורה מורחבת) *השואה

ניתן להשיג בחנות "יש כיסוי" (סריגת שוורץ) מלכי ישראל 1 ירושלים

***

זכות התורה תעמוד להצלחת התורמים

***

לקבלת העלון באימייל ולתגובות: אש"ל - איגוד שומעי לקחו של רבינו eeguds@gmail.com